

#52

BIRKÁS ÁKOS

1. Birkás Ákos: Önarcépfestés kamerával (sorozat), 1977-78 magántulajdonban

BIRKÁS ÁKOS (1941-2018)

Fej (17.b4.6.149) | Head (17.b4.6.149), 1996

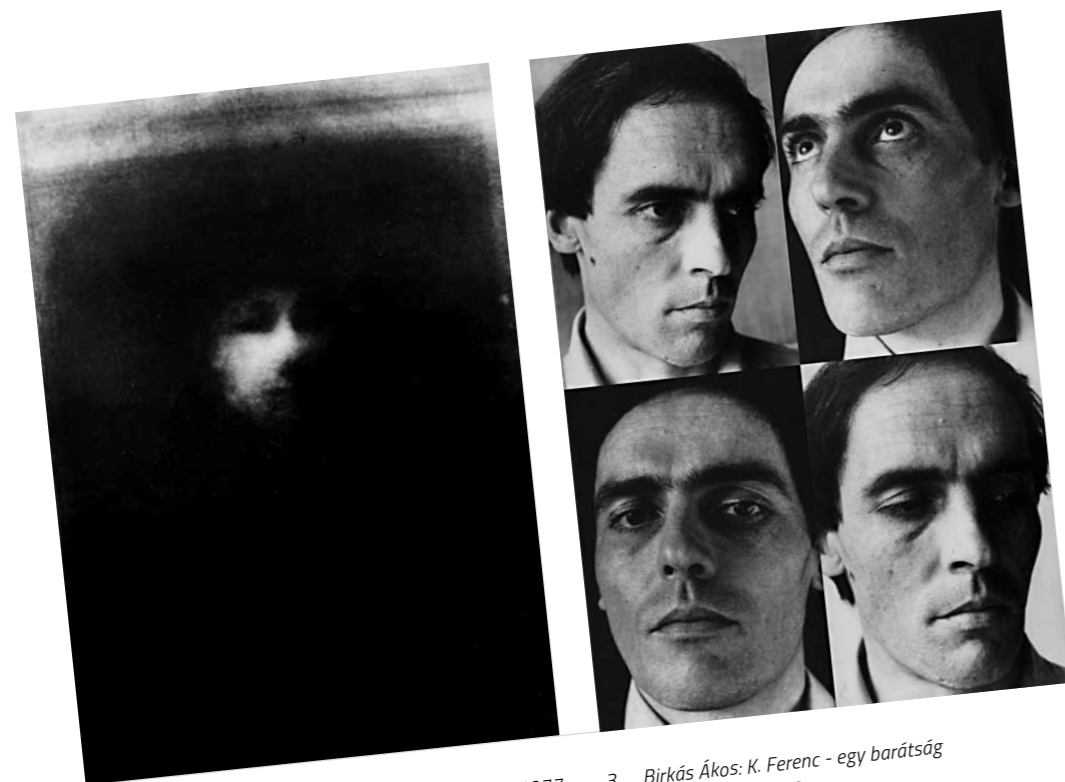
Olaj, vászon | Oil on canvas, 190x70 cm és 200x80 cm

Jelezve hátoldalon | Signed on the reverse: Ákos Birkás Kopf (17 B4.6.149) 1996 Ákos Birkás

Kezdő ár | Starting price: 4 000 000 Ft | 10 959 EUR

Becsérték: 6 000 000 - 8 000 000 Ft

Estimate: 16 438 - 21 918 EUR

2. Birkás Ákos: Rembrandt, az önarckép fantomja, 1977 magántulajdonban

3. Birkás Ákos: K. Ferenc - egy barátság (sorozat), 1977-78 magántulajdonban

A *Fej*-sorozat Birkás Ákos életművének legismertebb, emblemikus műcsoportja. A sorozat számos darabját bemutatta a művész a grazi Neue Galerie-ben (1987), a bécsi Museum des 20. Jahr-hunderts-ben (1996) és a budapesti Ludwig Múzeumban (2006) rendezett átfogó kiállításain. A festmények radikális formai redukció eredményei: az 1980-as évek közepétől az 1990-es évek végéig Birkás festményeinek kizárólagos motívumává vált a pasztózus képmezőben megjelenő ovális forma. A motívumot hol függőleges, hol vízszintes, hol koncentrikus ecsetvonásokkal alkotja meg, egy zárt, belső alakzatot írva a nyitott képmezőre.

Az 1970-es években Birkás a „kép a képben” sémát továbbgondoló, realista festményeket alkotott, majd szemiotikai és képelméleti kérdésekre reflektáló konceptuális alkotásokkal jelentkezett.

4. Birkás Ákos: A-K (4.0A), 2000
Dr. Gedeon Perneckzy gyűjteménye, Bécs

5. Birkás Ákos: Fej 48, 1988
Ludwig Kortárs Művészeti Múzeum, Budapest

A nyolcvanas évek elején pedig az „új festészet” expresszív tendenciáihoz köthető képeket festett, amelyek tájképként és maszkyszerű arcként egyaránt nézhetők voltak.

A *Fej*-sorozat a „poliszémikus” arc- és tájképek redukciójának tekinthető, ám Birkás azon konceptuális műveihez is kapcsolódik, amelyeknek központi motívuma az emberi arc. Ilyen a *K. Ferenc - egy barátság* (1977-78) című portrészorozat, és a *Rembrandt fantomja* (1977) című alkotás, mely utóbbi Rembrandt önarcképeit vetíti egymásra, derengő-homályos, tojásszerű formává nivellálva a különböző időszakokban készült festményeket. A konceptuális fotómű nem pusztán a különböző időszakok egymásra rakódására, hanem a festmény és a fotó viszonyára, és ezen keresztül a festészet helyzetére és szerepére is kérdezett. Az ovális fej-ábrázolások szintén a festészet helyzetére és mibenlétére vonatkozó nyitott kérdésként foghatók fel, meditációs objektumokként, amelyek megidéznek az ikonok szakrális auráját. A központi forma

nézhető monumentális mandorlaként, amely egyúttal a kelet-európai konstruktivizmus olyan emblematisz alkotóra is utal, mint Kazimir Malevics.

Birkás Ákos az elsők között reflektált a nyolcvanas évek elején a posztmodern fordulatra és az avantgárd művészetfelfogás kérdésessé válására a megváltozott helyzetben. A kelet-európai avantgárd és a szakrális táblakép-festészet motívumait egyaránt idéző festménysorozat darabjai ennyiben a különféle hagyományokhoz való ellentmondásoktól sem mentes viszonyulások lenyomataiként is nézhetők. Az arc nélküli, *fantomszerű* fejek egy ismeretlen – és ennyiben bárkivel behelyettesíthető – szubjektum masszászzerű emanációi. A körbezáródó forma tojásra enged asszociálni, melyben összeérni látszik a vég a kezdettel. A vég és kezdet nélküli permanens körforgás a sorozat egészét is jellemzi: a művek ugyanannak a mozgulatsornak a variált ismétlései, meditációs gyakorlatok, melyek

meditációra invitálnak. Ugyan a festmények az anyagon túlira utalnak, mégis fontos sajátosságuk az anyagszerűség: a motorikus kézmozdulatokkal megformált érzékeny érdes festékfelület, a vibrálóan expresszív faktúra, a bravúrosan megalkotott festői *impasto*.

A *Fej* című festmény magában hordozza a fej-sorozat összes erényét: a világos képalapra íródó vörös szegélyű „fej” forma a kép középpontja felé fokozatosan sötétedik, imaginárius mélységek felé nyílik meg, szakrális, ám erotikus képzetektől sem mentes nyílássá, „világnylássá” és testnyílássá válik, sajátos térillúziót teremtve. A térszerkezetet még komplexebbé teszi, hogy Birkás – mint a sorozat számos darabján – ezúttal is két képtábla összeillesztéséből alkotja meg a kompozíciót. A két felület egymást folytatja, a töredékek csak az emberi tudatban válnak kerek egészzé. A megfoghatatlan, mégis anyagszerű motívum mintha a képmezők között lebegne, mintegy elemelkedve a vászon síkjától.

FEHÉR DÁVID

6. Kazimir Malevics: Földművesek, 1930
Állami Orosz Múzeum, Szentpétervár

7. Kazimir Malevics: Sportemberek, 1928-32 körül
Állami Orosz Múzeum, Szentpétervár